

JÄRFÄLLA

Särskild sammanställning enligt 6 kap. 16 § miljöbalken

Tillhörande Översiktsplan 2050 Järfälla kommun
2025-11-11

Innehåll

1. BAKGRUND	2
2. MILJÖBEDÖMNING AV ÖVERSIKTSPLANEN	3
3. HÄNSYN TILL MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNINGEN OCH INTEGRERING AV MILJÖASPEKTER	5
3.1. Förslag och genomförda anpassningar av planförslaget inför samråd	5
3.2. Förslag och genomförda anpassningar av planförslaget inför granskning...	8
4. BEAKTANDE AV INKOMNA SYNPUNKTER	10
5. ALTERNATIV SOM ÖVERVÄGTS OCH SKÄL TILL PLANENS ANTAGANDE	12
5.1. Avfärdade alternativ	12
5.2. Skäl till planens antagande	13
6. UPPFÖLJNING OCH ÖVERVAKNING	14

1. BAKGRUND

I samband med framtagandet av ny översiktsplan för Järfälla kommun har en strategisk miljöbedömning av planen genomförts, inklusive framtagande av miljökonsekvensbeskrivning (MKB). En strategisk miljöbedömning är en process som syftar till att integrera miljöaspekter i planen så att en hållbar utveckling främjas. Denna process har skett parallellt och integrerat med framtagandet av översiktsplanen. Järfälla kommun har valt att utvidga miljöbedömningen till en hållbarhetsbedömning med tillhörande hållbarhetskonsekvensbeskrivning (HKB) i syfte att säkerställa att samtliga hållbarhetsdimensioner inkluderas och synliggörs i Järfällas fortsatta utveckling. MKB och HKB utgör samma dokument, där det framgår tydligt vilka delar som ingår enligt kraven i miljöbalken och vilka som utgör en utökad konsekvensbeskrivning. I denna sammanställning redovisas endast de aspekter och konsekvensbedömningar som ingår inom ramen för MKB.

För en plan som omfattas av kravet på strategisk miljöbedömning ska det inför antagande finnas en redovisning av miljöbedömningen och de överväganden som har gjorts, inklusive hur synpunkter och förslag har beaktats. Detta redovisas i en särskild handling i syfte att ge allmänheten insyn i processen. Denna handling utgör en bilaga till den antagna översiktsplanen som beslutas i kommunfullmäktige.

6 kap. 16 § miljöbalken

I ett beslut att anta en plan eller ett program som omfattas av kravet på strategisk miljöbedömning eller i en särskild handling i anslutning till beslutet ska det finnas en redovisning av

1. hur miljöaspekterna har integrerats i planen eller programmet,
2. hur hänsyn har tagits till miljökonsekvensbeskrivningen och inkomna synpunkter,
3. skälen för att planen eller programmet har antagits i stället för de alternativ som övervägts, och
4. vilka åtgärder som planeras för att övervaka och följa upp den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför.

2. MILJÖBEDÖMNING AV ÖVERSIKTSPLANEN

Översiktsplanen med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning ställdes ut på samråd under tiden 6 maj – 6 juli 2024. Synpunkter som framkom under samrådet har därefter ingått i det fortsatta arbetet med planförslag och konsekvensbeskrivning inför granskning, vilket skedde mellan 18 juni – 28 september 2025. Efter granskning justerades planförslaget och konsekvensbeskrivning inför antagande i kommunfullmäktige.

Enligt 6 kap. 13 § miljöbalken ska en miljöbedömning avgränsas till den mest betydelsefulla påverkan på människa och miljö som planens genomförande kan antas medföra. De miljöaspekter som bedömts vara betydande enligt miljöbalkens krav och som har konsekvensbedömts är:

- **Blå infrastruktur**, inklusive miljö kvalitetsnormer (MKN) och övrigt vatten.
- **Grön infrastruktur**, inklusive skyddad natur, riksintresse för naturvård och naturvärden.
- **Hälsa och livsmiljö**, inklusive buller, risk, luftkvalitet, förorenad mark och riksintresse för friluftsliv och rörligt friluftsliv.
- **Klimatpåverkan**, inklusive hållbara transporter, kolsänkor och klimatpåverkan från byggnation.
- **Kulturmiljö**, inklusive landskapsbild, bebyggelse och riksintresse för kulturmiljövård.
- **Hushållning med mark och naturresurser**, inklusive jordbruksmark och dricksvatten.
- **Klimatanpassning**, inklusive värme, översvämning och ras- och skred.

Aspekterna avgränsades genom samråd med Länsstyrelsen i Stockholm och grannkommuner till Järfälla. Dessa aspekter har därefter konkretiserats ytterligare för att säkerställa tydliga konkreta bedömningar. Flera av bedömningarna sammanfaller även med de principer för hållbar utveckling som tagits fram inom arbetet med Översiktsplanen. I tabellen nedan redovisas en översikt av utfallet av konsekvensbedömningarna, mer ingående motiveringar redovisas i hållbarhetskonsekvensbeskrivningen för Översiktsplanen.

Inom miljöbedömningen analyserades i huvudsak planförslagets strategier, vägledning och markanvändningskarta utifrån om dessa bidrar till eller motverkar en hållbar utveckling. För att planen ska kunna bedömas bidra till en hållbar utveckling krävs att den ger tydlig vägledning för efterföljande planering samt att planen är konsekvent och lyfter hantering av målkonflikter. Vid bedömning av konsekvenser vägs ingreppets omfattning och det berörda objektets värde alternativt känslighet in. Konsekvenserna blir därmed större om aspekter med stor känslighet eller stora värden påverkas.

	Planförslaget	Nollalternativet
Buller	Trafikbullerförordning +0, Marginell eller ingen påverkan	Trafikbullerförordning -1, Risk för liten negativ påverkan
	Hälsa och tillgång till tysta områden -1, Risk för liten negativ påverkan	Hälsa och tillgång till tysta områden -2, Risk för märkbar negativ påverkan
Luftkvalitet	-1, Risk för liten negativ påverkan	-1, Risk för liten negativ påverkan
Risk	-1, Risk för liten negativ påverkan	-1, Risk för liten negativ påverkan
Förorenad mark	+1, Möjligheter till små positiva konsekvenser	+1, Möjligheter till små positiva konsekvenser
Idrott, rekreation och grönområden	+1, Möjlighet till små positiva konsekvenser	-1, Risk för liten negativ påverkan
Bevarade och utvecklade kulturmiljövärden	+1, Möjlighet till små positiva konsekvenser	-1, Risk för liten negativ påverkan
Skyddad natur, stora naturområden och biologisk mångfald	+2, Möjligheter till märkbara positiva konsekvenser	+1, Möjligheter till små positiva konsekvenser
Sammanhängande grön infrastruktur	+2, Möjligheter till märkbara positiva konsekvenser	-2, Risk för märkbar negativ påverkan
Sammanhängande blåstruktur	+2, Möjligheter till märkbara positiva konsekvenser	+1, Möjligheter till små positiva konsekvenser
Vattenkvalitet	+2, Möjligheter till märkbara positiva konsekvenser	+1, Möjligheter till små positiva konsekvenser
Värmestress	+1, Möjligheter till små positiva konsekvenser	-1, Risk för liten negativ påverkan
Översvämningsrisk	+2, Möjligheter till märkbara positiva konsekvenser	-2, Risk för märkbar negativ påverkan
Ras och skred	+1, Möjligheter till små positiva konsekvenser	-1, Risk för liten negativ påverkan
Hållbara transporter	+3, Möjligheter till stora positiva konsekvenser	+3, Möjligheter till stora positiva konsekvenser
Kolsänkor och markanvändning	+1, Möjligheter till små positiva konsekvenser	-2, Risk för märkbara negativa konsekvenser
Klimatpåverkan från byggnation	Klimatpåverkan från byggnation -2, Risk för märkbara negativa konsekvenser	Klimatpåverkan från byggnation -2, Risk för märkbara negativa konsekvenser
	Förutsättningar för hållbart byggande +2, Möjligheter till märkbara positiva konsekvenser	Förutsättningar för hållbart byggande +1, Möjligheter till små positiva konsekvenser
Livsmedel och dricksvattenförsörjning	Jordbruksmark -2, Risk för märkbara negativa konsekvenser	Jordbruksmark -2, Risk för märkbara negativa konsekvenser
	Dricksvattenförsörjning +0, Inga eller marginella konsekvenser	Dricksvattenförsörjning +0, Inga eller marginella konsekvenser

Cirkulär ekonomi	+2, Möjligheter till märkbara positiva konsekvenser	+1, Möjligheter till små positiva konsekvenser
Långsiktig resursanvändning	-1, Risk för små negativa konsekvenser	-1, Risk för små negativa konsekvenser

3. HÄNSYN TILL MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNINGEN OCH INTEGRERING AV MILJÖASPEKTER

I samband med framtagande av översiktsplanen har ett iterativt arbete med hållbarhetsanpassning av planförslaget genomförts. Inför samråds- och granskningsversioner av översiktsplanen har konkreta förslag givits om hur planförslaget kan anpassas för att ytterligare bidra till en hållbar utveckling. Utöver ett kontinuerligt nära samarbete så konkretiserades förslag i en samlad leverans mitt i processen av framtagande av planhandlingar, för att eftersträva att det fanns utrymme för flexibilitet i planförslaget och större möjlighet att arbeta in förslagen. Förslag till anpassningar har utformats för att eftersträva så hög hållbarhet som möjligt i planförslaget. Dessa anpassningar har därefter i flera fall inte arbetats in i oförändrad form utan behövt justeras och avvägas för att passa in i planförslaget.

3.1. Förslag och genomförda anpassningar av planförslaget inför samråd

Blå infrastruktur

I planförslagets utvecklingsinriktning föreslogs att tydliggöra den blå infrastrukturen i kommunen, möjligtvis genom blågröna samband. Hantering av ytvatten utöver vattenförekomster med miljö kvalitetsnormer föreslogs kunna konkretiseras ytterligare och planeringsvägledning för hänsyn till vatten skulle kunna formuleras än mer specifikt. Återställande av våtmarker föreslogs lyftas specifikt på kommunalnivå i syfte att konkretisera planförslagets ambitioner kring detta.

- Inför samråd förtydligades texter i planförslagets utvecklingsinriktning, delområden och temaområde för vatten. Blå värden lyftes i landskaps samband, vägledning kring våtmarker inom temaområde Vatten och specifikt för Åkerbykärret inom delområde regionala stadskärnan tillfördes till planförslaget.
- Delområdestexter, vägledning inom temaområde vatten och hänsynsavsnitt för miljö kvalitetsnormer formulerades på en nivå som bedömdes ge tillräcklig vägledning avseende hantering av ytvatten. Tydligare hänvisning lades till om kommunens vattenplan och översvämningssplan.

Grön infrastruktur

Vägledning kring de ytor som skrafferas i planförslagets markanvändningskarta som gröna och blå värden i bebyggd miljö föreslogs förtydligas ytterligare till efterföljande planering. Detsamma gällde vägledning kring hur den gröna infrastrukturen kan stärkas och hur den hanteras i samband med genomförande. Områden med särskilt stora värden för ekosystemtjänster föreslogs lyftas in på delområdesnivå vid behov. Hantering av värdefull natur och ekologiskt särskilt känsliga områden (ESKO) i den bebyggda miljön föreslogs kompletteras med specifik vägledning, särskilt i fråga

om hur avvägningar görs. Skyddad natur föreslogs särskiljas från övrig natur och att en viljeinriktning kring kommunens hantering av dess naturreservat kan tydliggöras.

- I planförslaget lyftes vägledning på delområdesnivå för skrafferade ytor, stärkt grön infrastruktur och ekosystemtjänster. I kartmaterial särskildes skyddad natur från övrig grönska, ESKO-områden redovisades inom kartor för skyddad natur.

Hälsa och livsmiljö

Tydligare ställningstaganden och vägledning i fråga om buller och att se över möjligheter att eftersträva hälsobaserade riktvärden i enlighet med WHO föreslogs. Behov av hänsynskartor för buller och möjlighet till mer specifika kartor över problemområden lyftes. Hänsynskartor över bullerstörda grön- och rekreationsområden samt tysta områden lyftes som lämpliga att redovisa.

Vad gäller luftkvalitet föreslogs att utöver miljökvalitetsnormer även lyfta in andra rikt- och gränsvärden såsom miljökvalitetsmålet för frisk luft. Vägledning för efterföljande planering föreslogs kunna konkretiseras ytterligare och att luftkvalitet samordnas med vägledning om ekosystemtjänster. I fråga om markföroreningar lyftes att tydligare ställningstaganden och strategier kring hantering av föroreningar kan tas fram, med koppling till en god bebyggd miljö och utöver generella nationella riktvärden för markanvändning.

- Planförslaget arbetade till samråd in hänsynskartor för buller - både övergripande, bullerstörda grönområden och tysta områden. I fråga om riktvärden formulerades vägledning om att eftersträva nivåer under trafikbullerförordningen. Text kring buller och hantering av detta formulerades på delområdesnivå.
- Vad gäller luftkvalitet lades text till gällande ekosystemtjänster och eftersträvan kring luftkvalitetsvärden i linje med miljökvalitetsmålet.
- Texter kring hantering av markföroreningar tydliggjordes i planförslaget, inte minst kopplat till prioritering av sanering av områden.

Klimatpåverkan

Kolsänkor och stora kolförråd i kommunen föreslogs redovisas på karta för att säkerställa hänsyn till dessa områden. Utöver detta föreslogs formulering av strategier eller möjliga åtgärder för att stärka kolsänkornas funktion. Mobilitet och hållbara transporter föreslogs kunna beskrivas mer ingående och med koppling till den rumsliga analys som tagits fram för gång- och cykelvägnätet. Expressbusslinjer bedömdes saknas som en viktig funktion att redovisa i utkastet till utvecklingsinriktning. Vad gäller klimatpåverkan från byggnation lyftes att detta kan belysas tydligare genom principer för hållbara material och hållbart byggande i syfte att säkerställa att planförslaget tydligt samspelar med kommunens miljöplan.

- Planförslaget redovisade i samrådsversionen kartor för kolsänkor, kolkällor och kolförråd. Vägledning i planförslaget kring hänsyn i efterföljande planering formulerades till viss del.

- Vad gäller hållbart resande lades expressbusslinjer till i utvecklingsinriktning och den rumsliga analysen arbetades in sett till text om minskning av specifika barriäreffekter som identifierats i denna analys.
- Texter om cirkulärt och hållbart byggande formulerades utifrån vad som ansågs vara en lämplig nivå för en översiktsplan.

Kulturmiljö

Värdefulla kulturmiljöer föreslogs redovisas tydligt på delområdesnivå tillsammans med specifik vägledning för hur hänsyn tas till dessa miljöer. Både vad gäller sammanhängande landskap och specifika bebyggelsemiljöer. Även jordbrukslandskapet värde som kulturmiljö och målkonflikter mellan planförslagets strategier och kulturmiljö föreslogs kunna belysas. Specifikt gavs exempel på lokal energiförsörjning genom solceller och kulturhistoriskt värdefull bebyggelse.

- Inför samråd arbetades kulturmiljöer in med mer specifik vägledning på delområdesnivå för att konkretisera den hänsyn som behövs för dessa miljöer. Jordbrukslandskapets kulturvärden lyftes under avsnitt om areella näringar.

Hushållning med mark och naturresurser

Inför samråd föreslogs att hanteringen av jordbruksmark samt argument för lokalisering och väsentligt samhällsintresse skulle tydliggöras, med en mer ingående text om ställningstaganden. Man lyfte även att jordbruksmarken behöver synliggöras på hänsynskartan. För de kommundelar som berörs föreslogs att vattenskyddsområden och hantering av Mälaren som vattentäkt bör belysas. Man lyfte även att det kan finnas ett behov av att peka ut lämpliga ytor för energiskog eller andra resurser. Även lokalisering av tillfälliga och permanenta masshanteringsytor föreslogs pekas ut tydligare, för att stämma överens med förslag till åtgärder i regional masshanteringsstrategi. Dessutom föreslogs att formulera en tydlig vägledning kring cirkulärt byggande och lokal elproduktion, utifrån vad som är lämpligt för Järfälla.

- I planförslagets samrådsversion kompletterades delområdestexterna avseende jordbruksmark med argument för lokalisering av Kolboda, Andebodavägen samt Barkarbyfältet.
- Vikten av planering för masshantering och/eller materiallagring lyftes även i avsnittet om cirkulärt byggande.

Klimatanpassning

Det lyftes att översiktsplanen på ett mer ingående sätt behöver redogöra för hur risker för översvämning, ras och skred ska hanteras. Man föreslog att peka ut behov av översvämningssytor i karta, med specifika vägledningar för hur ytor som pekats ut som grönområde kan utvecklas för att stärka funktionen som större översvämningssytor genom exempelvis naturbaserade lösningar. För att underlätta vägledning av mängden träd i den bebyggda miljön föreslogs att krontäckningsgraden kan räknas ut för respektive kommundel. Vidare föreslogs att risken för värmestress också kan belysas på kommunniveå, tillsammans med särskild vägledning för hantering. Slutligen lyftes behovet av att belysa särskilda problemområden och strategi för hantering kopplat till ras och skred.

- I planförslaget formulerades text om våtmarkernas värde i temaområde Vatten. Texter kring ras och skred inarbetades i temaområde Klimatrelaterad risk och översvämningskartor lades in. Delområdestexterna uppdaterades med formuleringar kring vikten av gatugrönka för hantering av värmestress i vissa områden. Risker för ras och skred belyses delvis genom kartor.

3.2. Förslag och genomförda anpassningar av planförslaget inför granskning

Blå infrastruktur

Inför granskning lyftes att hantering av våtmarker har inarbetats på ett bra sätt i planförslaget men att det finns möjlighet att tydliggöra frågan ytterligare. Specifikt hur områden som pekas ut som historiska våtmarker i kommunens vattenplan och ifall det finns specifika områden där etablering av nya våtmarker kan vara lämpliga.

- Vissa justeringar gjordes under tema Vatten kopplat till detta, resterande ändringar bedömdes passa bättre i pågående arbete med åtgärdsprogram för vatten.

Grön infrastruktur

Inför granskning påpekades möjliga målkonflikter i Stäkets verksamhetsområde till följd av naturmark som tas i anspråk vid exploatering av fastigheter. Man efterfrågade ett ställningstagande kring kommunens naturreservat och hanteringen av dessa, för att möjliggöra tillskapande av kolsänkor. Vidare föreslogs att hantering av värdefull natur och ESKO kan utvecklas i hänsynsavsnittet med vägledningar för hur avvägningar ska ske. Det föreslogs även att utveckla texter kring lämpliga åtgärder avseende invasiva arter och att överväga att lägga in underlag kopplat till spridningssamband. Ytterligare ett förslag var att tydliggöra en lämplig arbetsprocess för artskydd i planeringen för att ge stöd åt samhällsbyggnadsprojekten. Slutligen föreslogs att nämna grönytefaktor som verktyg.

- I granskningshandlingen adderades text om hur skyddad natur samspelar med kolsänkor, samtidigt som texterna om ESKO tydliggjordes.
- Planförslaget kompletterades med texter om invasiva arter och nya kartor lades till kring spridningssamband. Dessutom gjordes vissa förtydliganden av hantering av artskydd i planer och begreppet grönytefaktor lades till på flera platser.

Hälsa och livsmiljö

Inför granskning lyftes likt vid samråd en möjlighet att specifikt formulera vägledning kring förhållningssätt till hälsobaserade riktvärden från WHO som är lägre än trafikbullerförordningens. Även mer konkret vägledning kring hantering av bullerstörda park- och naturområden samt buller från kommunala vägar föreslogs. I fråga om förorenad mark föreslogs att potentiellt förorenade områden med riskklass 1 bör belysas på delområdesnivå. Vad gäller rekreation föreslogs att stråk för övergripande rekreation från befintlig gällande översiktsplan bearbetas in i planförslaget.

- Granskningsversionen av planförslaget tydliggjorde hantering av bullerstörda grönområden och buller från kommunala vägar.
- Potentiellt förorenade områden med högsta riskklass arbetades in i texter för delområden och övergripande rekreativstråk lyftes in under temaområde grönska.

Klimatpåverkan

Inför granskning hade kommunens trähusstrategi upphört att gälla, vilket föranledde ett förslag om att lyfta trä och andra hållbara material för att fortsatt belysa frågan. Dessutom lyftes ett behov av att tydliggöra utvecklingen av hållbar mobilitet i utvecklingsriktningen och att omformulera vissa texter om kommunikationer för att främja hållbara transportsätt.

- I granskningshandlingen adderades en ny text kopplat till lagstiftning om hållbara byggnadsmaterial. Texten om kommunikationer sågs över i enlighet med förslaget.

Kulturmiljö

Eventuella målkonflikter mellan områden med kulturhistorisk värdefull bebyggelse och utvecklingsområden föreslogs lyftas på delområdesnivå. Utöver detta föreslogs texter om specifikt behov av hänsyn formuleras på delområdesnivå och under hänsynsavsnittet föreslogs tydligare text om hantering av fornlämningar i efterföljande planering.

- Inför granskning lades texter till på delområdesnivå med konkret vägledning kring behov av hänsynstagande till värdefulla kulturmiljöer. Efter detta bedömdes det saknas tydliga målkonflikter.
- Fornlämningars hantering i planprocessen förtydligades.

Hushållning med mark och naturresurser

Hantering av jordbruksmark föreslogs tydliggöras på delområdesnivå med en principiell text om hur ianspråktagande görs med största hänsyn. En tydligare vägledning om geokalkyler kopplat till masshantering efterfrågades, med vägledning om lokalisering utifrån områdets geologi. Det föreslogs även att arbeta in strategierna från Järfällas masshanteringsstrategi, samt att peka ut möjliga temporära platser för masshantering.

- I planförslaget förtydligades formuleringarna om jordbruksmark ytterligare för att belysa att eventuell utveckling behöver tillgodose ett väsentligt samhällsintresse. Texter om specifika platser som berörs lades till, så som Kolboda och Barkarbys östra delar. Utöver detta omarbetades även en separat bilaga för jordbruksmarkens ianspråktagande för att bättre redovisa motiven till detta.
- Vad gäller masshanteringsfrågan lades ytterligare vägledning till kring hållbar masshantering i avsnittet för genomförande.

Klimatanpassning

Inför granskning föreslogs att planförslaget räknar ut krontäckningsgrad för varje kommundel. Utöver detta föreslogs att förtydliganden kring arkitektur, utformning och lokalisering av bebyggelse och grönområden formuleras i relation till risk för värmestress vid höga temperaturer.

- Planförslaget arbetade in texter om anpassningar för värmestress i strategi Robust samt under temaområde Samhällsservice.

4. BEAKTANDE AV INKOMNA SYNPUNKTER

Förslaget till översiktsplan har bearbetats utifrån inkomna yttranden. Nedan redovisas kortfattat för revideringar och tillägg efter inkomna synpunkter vid samråd och granskning - med koppling till miljöaspekter.

Nedan utgör en sammanfattning av revideringar och tillägg efter samråd.

- Målbilden Ett klimatpositivt och innovativt samhälle har kompletterats med en formulering om cirkulärt byggande.
- En åtgärd om att främja boendemiljöer utan buller och luftföroreningar har lagts till i strategin Robust.
- En åtgärd om att använda återbrukat material vid byggnation och en om att möjliggöra en hållbar livsstil genom att underlätta delning och återbruk för boende har lagts till under strategin Cirkulärt.
- Beskrivningen av kategorierna Grönområde och park samt Gröna och blå värden i bebyggd miljö har justerats för att tydliggöra att de även inkluderar vattendrag och områden som är viktiga för klimatanpassning och för att uppfylla MKN för vatten.
- Information om vandringslederna Upplandsleden och Järvaleden har lagts till i delområdena Kallhäll och Viksjö.
- I de delområden där det finns särskilt förorenade områden har information om detta lagts till.
- I tema Grönska har information om kommunens mål att utöka andelen skyddad natur samt en lista över naturområden som utreds för framtida skydd lagts till.
- I tema Grönska har en karta med namn Skyddade områden lagts till.
- Avsnitt om Buller, Frisk luft och Markföroreningar har kompletterats med tydligare stöd för efterföljande planering.
- I hänsynsavsnitt om Buller har en karta med flygbuller lagts till.
- Avsnitt om Klimatrelaterad risk har fått tydligare formuleringar kopplat till ras- och skredrisk, där kommunens syn på hantering av den befintligt bebyggda

miljön ingår. I samma avsnitt har även text om framkomlighet på väg kopplat till översvämningar kompletterats och ett nytt avsnitt om Skogsbrandsrisk lagts till.

- Avsnittet Kulturmiljö har utvecklats med mer information om kommunens värdefulla kulturmiljöer och kulturmiljöprogram.
- I hänsyn Kulturmiljö har samtliga kategorier i kartan över Kulturmiljöer uppdaterats. En ny karta över fornlämningar samt text om dessa har lagts till.
- I hänsyn Jordbruksmark har argumenten för ianspråktagande av brukningsvärd jordbruksmark utvecklats och området vid Andebodavägen tagits bort, då området redan omfattas av detaljplan med annan markanvändning och därmed inte omfattas av prövning enligt 3 kap. 4 § miljöbalken.
- Analys av jordbruksmark har uppdaterats med en lokaliseringsutredning och tydligare motiveringar för väsentliga samhällsintressen för ianspråktagande.

Nedan utgör en sammanfattning av revideringar och tillägg efter granskning.

- Efter beaktande av flertalet synpunkter i granskningen har området söder om Växthusvägen ändrats i mark- och vattenanvändningskartan från användningen Sammanhängande bostadsbebyggelse till Grönområde och park.
- Kulturmiljöprogrammet har justerats efter att granskningsversionen färdigställdes och därmed har anpassningar i översiktsplanen genomförts utifrån denna justering, i form av ändring av text och hänsynskarta.

5. ALTERNATIV SOM ÖVERVÄGTS OCH SKÅL TILL PLANENS ANTAGANDE

Inom arbetet med översiktsplanen fanns inget renodlat alternativt planförslag. Avvägningar mellan alternativa inriktningar har istället hanterats löpande under planprocessen som ett verktyg för utformning av planförslaget. De olika planalternativ som tagits fram har fokuserat på möjliga principiella ställningstaganden för den fortsatta utvecklingen av kommunen samt en befolkningsutveckling av olika omfattning. Det planförslag som arbetats fram har både arbetat in och avfärdat delar av de olika alternativen.

Alternativ 1. Nybyggnation och ianspråktagande av obebyggd mark

I alternativet sker bebyggelseutvecklingen inom och utanför den befintliga bebyggelsemiljön. I alternativet förutsätts en omfattande befolkningsökning ske vilket medför stora behov av nya bostäder, service, arbetsplatser samt övriga markanspråk som följder. För att möta detta ser kommunen att både förtätning och ianspråktagande av obebyggd mark krävs.

Alternativ 2. Förtätning i den befintliga bebyggelsemiljön

I alternativet sker bebyggelseutvecklingen främst inom den befintliga bebyggelsemiljön och ianspråktagande av obebyggd mark undviks i större grad. Alternativet förutsätter en lägre befolkningsutveckling jämfört med alternativ 1, denna är mer i linje med kommunens befolkningsprognoser.

Alternativ 3. Förtätning med cirkulärt perspektiv

I alternativet planeras ny bebyggelse med stort fokus på effektiv och cirkulär markanvändning, bland annat genom att omvandla befintlig bebyggelse eller tillskapa påbyggnader ovanpå befintliga byggnader. Befolkningsökningen är lägre än i övriga alternativ.

Nollalternativ

Utöver dessa planalternativ har ett nollalternativ utarbetats – detta har en viktig funktion som jämförelsealternativ. Generellt kan nollalternativet beskrivas som ett alternativ där ingen ny översiktsplan tas fram och gällande plan kvarstår. Tidshorisonten likt planförslaget är 2050 för att möjliggöra jämförelse.

Nollalternativet har tagits fram utifrån befolkningsprognoser, säkra trender som identifierats i samband med översiktsplanens omvärldsanalys samt befintliga styrdokument och gällande översiktsplan. Delar av den gällande översiktsplanens framtidsbild bedömdes dock inte troliga och tillhör inte nollalternativet.

5.1. Avfärdade alternativ

Nedan följer exempel på hur planförslaget avviker från alternativen, där markanvändning i alternativen har avfärdats av olika anledningar.

- Småhusbebyggelse norr om Stäket, vid Lund och Uddnäs (alternativ 1) har valts bort till fördel för markanvändning landsbygd, bland annat med hänsyn till jordbruksmark, strandskydd och kulturmiljövärden för landskapet.
- Ianspråktagande av jordbruksmark inom alternativ 1 och 2 har till stor del undvikits, med undantag för delar av den regionala stadskärnan och ett fåtal

övriga områden där det kan finnas väsentligt samhällsintresse av ianspråktagande.

- Småhusbebyggelse vid Stora Ängsnäs, nordväst om Molnsättra (alternativ 1) undviks för att säkerställa bevarande av jordbruksmark samt hänsyn till biotopskydd och naturvärden.
- Småhusbebyggelse som föreslagits nordväst om Viksjö centrum i alternativ 1 har valts bort till fördel för markanvändning grönområde och park. Hänsyn har tagits till jordbruksmark och ekologiska landskapssamband.
- Värdefull natur inom Veddesta, specifikt Fruns backe, undantas från markanvändning som tät stadsbygd (alternativ 1 och 2), till fördel för markanvändning grönområde och park. På liknande sätt har delar av verksamhetsområden mellan E18 och Enköpingsvägen samt inom Kallhälls industriområde undantagits från markanvändning verksamheter. Syftet har varit att ta hänsyn till värdefull natur, ekologiskt särskilt känsliga områden och ekologiska landskapssamband.
- Ianspråktagande av delar av Åkerbykärret som utgör våtmarksområde (alternativ 1), där markanvändning medeltät stadsbygd ersatts med markanvändning grönområde och park.
- Markanvändning småhusbebyggelse vid Skvatramberget (alternativ 1) ersätts med markanvändning teknisk anläggning för att säkerställa användning som är mer lämplig sett till tidigare deponi.
- Markanvändning medeltät stadsbygd vid Björkeby inom alternativ 1 har valts bort till fördel för markanvändning grönområde och park, för att säkerställa att bebyggelse inte uppförs inom översvänningsområde.
- Planförslaget medger en mer expansiv utbyggnad av den regionala stadskärnan jämfört med alternativ 3, i syfte att möta kommande befolkningsutveckling och bostadsbehov i kollektivtrafiknära lägen.
- Markanvändning sammanhängande bostadsbebyggelse vid området söder om Växthusvägen har ersatts med markanvändning grönyta och park, för att säkerställa tillgång till rekreationsytor för boende i området.

5.2. Skäl till planens antagande

Bedömningen utifrån miljöaspekter är att planförslaget är väl avvägt sett till kommunens övergripande framtida utveckling. Det finns flera risker för negativa konsekvenser, inte minst kopplat till hälsa och livsmiljö, men samtidigt tydlig vägledning för hantering av dessa frågor. Utifrån de utvecklingsalternativ som studerats har planförslaget arbetat in en riklig mängd aspekter från alternativen i syfte att utforma en god helhet. Antagandeverision av översiktsplanen bedöms på det stora hela ha en god hållbarhetsprestanda och ta stor hänsyn till miljöaspekter – i linje med kommunens övriga styrdokument inom området såsom miljöplan, vattenplan, översvänningsplan och grönstrukturplan.

6. UPPFÖLJNING OCH ÖVERVAKNING

Enligt miljöbalkens sjätte kapitel 11§ finns bestämmelser om att de miljökonsekvenser som uppmärksammas i konsekvensbeskrivningen ska följas upp. I Järfällas miljökonsekvensbeskrivning föreslås aktiviteter för fortsatt arbete under respektive miljöaspekt.

En stor del av uppföljningen av översiktsplanen kan genomföras genom redan existerande uppföljningsrutiner. Järfälla kommun genomför årligen en omfattande uppföljning av kommunens hållbarhetsarbete, med indikatorer kopplat till hållbar stadsutveckling.

Indikatorer med särskild relevans för fysisk planering är exempelvis:

- Utsläpp av växthusgaser per invånare
- Utsläpp till luft
- Buller
- Cykelväg i kommunen
- Skyddad natur
- Bevarade ekologiska landskapssamband
- Krontäckningsgrad i tätort

Utöver de lokala miljörelaterade indikatorerna finns även statistik kopplad till social hållbarhet och Agenda 2030. Exempel på indikatorer som följs upp är:

- Befolkning i kollektivtrafikhöga läge
- Nyttillkomna bostäder i kollektivtrafikhöga läge
- Förändring i antal invånare
- Demografisk försörjningskvot
- Trångboddhet i flerbostadshus

Enligt plan- och bygglagen ska kommunen en gång varje mandatperiod ta fram en planeringsstrategi. Inom ramen för det arbetet ska en grundlig uppföljning göras av de indikatorer som togs fram i samband med nulägesanalysen av översiktsplanen. Den uppföljning som genomförs i samband med planeringsstrategi och kontinuerlig översiktlig planering varje år kan till stor del samordnas med uppföljning av miljökonsekvensbeskrivningen. Inom ramen för kontinuerlig översiktsplanering kommer uppföljningar göras varje år, med en större uppföljning inför framtagande av planeringsstrategi.